

## *Bu Sayıda...*

İrkçılık, genel manada bir gruptaki bireylere karşı olumsuz duygular beslemeyi, negatif stereotipleri kabul etmeyi ve ayrımcılık yapmayı içeren bir önyargı türüdür; bazı durumlarda bu durum şiddete dönüşebilir. İnsanlığın, var oluşundan beri en çetin sınanmalarından birisi halini alan ırkçılığın kökenlerine dair pek çok tartışma mevcuttur. Kimi tarihçiler ırkçılığın orta çağ Hristiyanlığı döneminde ortaya çıktığını düşünürken, bazıları Atlantik köle ticaretinin yükselişinde onun kökenlerini arar, diğer bir kısım ise antik çağlara uzanarak ırkçılığın başladığını ifade etmektedir. Bugüne kadar üzerinde bir mutabakat sağlanamayan bu husus, ırkçılığın anlamına ve analitik uygulamalarına dair tartışmalardan dolayı bir netlik kazanamamıştır. Fakat şüphe yok ki; ırkçılık olarak nitelendirilmese de insanlık tarihinin genelinde insanlar arası sosyal bir kategorizasyona gidilmiştir. Zira insanlar, kendilerini ve diğerlerini iç ve dış gruplar olarak sınıflandırma eğilimindedir. Bu sınıflandırma önyargıları, iç gruplara yönelik kayırmacılığı ve dış gruplara yönelik aşağılamayı besler. İnsanları kültürel ve dini kimliklere göre kategorize etme fikri insanlık tarihi kadar eskidir. Bu doğrultuda yapılan ilk sınıflandırmalarda, ırktan ziyade etnik köken, kültürel ve dini unsurlar, sınıfsal ayrımlar rol oynamaktaydı.

Kültürleri yapısalcılık perspektifinden ele alan ve aynı zamanda ünlü bir antropolog olan Claude Lévi-Strauss ise ırkçılığı, antropoloji biliminin 'temel günahı' olarak nitelemektedir. Ona göre, bu günahın başlangıcını bulabilmek, namümkün bir yolculuktur. Çoğu tarihçi ve araştırmacı, ırk kavramı ve ırkçılığın kökenlerinin Orta Çağ olduğunu ifade eder. Avrupalı olmayanların sistematik olarak ırksallaştırılması, ticari keşifler ve sömürgecilik ile birlikte detaylı ırkçı inançlara dönüşmüştür. Orta Çağ'da ırkçılık, sömürgeciliği meşrulaştıran bir ideoloji olarak gelişmiştir. Batı toplumlarındaki ırkçı fikirler, Avrupa'nın ekonomik ve siyasi çıkarlarına hizmet ettiği için yaygınlaşmıştır. İrkçi fikirler, irrasyonel önyargılardan değil, ırkçı politikaların sonucunda ortaya çıkmıştır. Siyahların, yerli halkların ve diğer ırksal azınlıkların ayrımcılığı, sömürülmesi ve köleleştirilmesi, bu ırkçı fikirlerden önce gerçekleşmiştir.

Peki ama, liberal düzen, eşitlik ve özgürlük kavramları üzerine kurulu toplumlar, nasıl olur da ırkçılık üzerinden meşrulaştırılmaya çalışılan köleliğe tevessül eder? Bu 'meşru zemini' oluşturma eğilimindeki düşünsel altyapıda kimlerin payı vardır? Thomas Hobbes'tan, Immanuel Kant'a ve Hegel'e kadar, pek çok batılı düşünür Batı'da kendisine zemin bulan bir dizi 'felsefi' söylem ile günümüze kadar sonuçları hissedilen bir süreci inşa etmişlerdir.

Prof. Dr. Yasin Aktay'ın daha evvel ki köşe yazılarında ve akademik çalışmalarında da ele aldığı üzere, Giddens, Gellner, Hobsbawm gibi bazı kişiler ise ulusların devlet tarafından yaratıldığını iddia etmektedir. Bu düşünceleri ile ulusalcıları rahatsız eden bahse konu kişilerden ziyade, günümüzde ulus/ırk kavramına kutsallık atfeden popülizm ne yazık ki galebe çalmaktadır.

Yakın tarihi geçmişte tanıklık edilen dekolonizasyon dönemi sonrasında bir aralar yeşeren ümitler boşa çıkmış, fiili bağımsızlığını kazanan ve sömürgecilikten kurtulan pek çok ülke, halen kendi içerisinde istikrara erişememiştir. Günümüzde ise son yaşanan Avrupa Parlamentosu seçimleri, aşırı sağın ve faşizmin, liberal düzen, eşitlik ve özgürlük kavramlarını literatüre kazandıran toplumların bizzat kendisi eliyle nasıl heba edildiğini göstermektedir.

Dekolonizasyon süreci sonrasında insanlığın yeni gündem sathında beliren 'post-kolonyalizm' iddiasının ne denli büyük bir aldatmaca, 'neo-kolonyalizm' olarak tezahür eden yeni uygulamaların ne denli gerçek olduğunu tecrübe etmekteyiz. Afrika'dan dünyanın farklı bölgelerine kadar uzanan istikrarsızlığı üretmeye devam eden temel unsurun, eski sömürgeci Batılıların yeni uygulamaları olduğunu bizzat yaşamaktayız. Dolayısıyla, batılı veya batı destekli bir gücün, istediği başka zayıf bir ülkeyi bombalayabildiği, bağımsızlık kazanmış eski sömürgeleri üzerinde ekonomik, siyasi ve sosyolojik bir nüfuz kura bildiği düzende, 'post-kolonyalizm' masalından, 'neo-kolonyalizm' gerçekliğine tanıklık etmekteyiz.

*Tezkire Dergisi*, bu doğrultuda, bu özel ırkçılık sayısı ile huzurlarınıza çıkmaktan gurur duyuyor. Yedi makale, üç inceleme ve değerlendirme, üç gündem yazısı ve bir söyleşiden oluşan bu özel sayı, dimağa yeni sorgulamalar yerleştirmeye ve yeni ufuklar açmaya namzet. Bu sayıda sizleri, Prof. Dr. Yasin Aktay'ın ırkçılık ile alakalı çeşitli yazılarından derlenen bir yazı sizi karşılayacak. Prof. Dr. Mahmut Hakkı

Akın'ın, Amerikan sosyolojisinin kurucularından W. E. B. Du Bois'in göçmen karşıtlığı ve ırkçılık karşısında katkılarını inceleyen makalesi, Du Bois'in önemini okuyuculara izah ediyor olacak. Dr. Öğretim Üyesi Sümeyye Sakarya'nın ırk sonrası dünyaya odaklandığı makalesi, 'ötekinin' ve modernleşme ile ilişkisini irdeleyerek bizlere farklı bir perspektif sunacak. Öğretim Görevlisi, Dr. Mustafa Demirci, ırkçılığa dair Joseph Arthur de Gobineau'nun argümanlarını, düşüncelerini ve ırkçılığın gelişmesindeki etkisini sorgulayarak günümüz ırkçılığının temellerini inceleyecek. Ayberk Eryılmaz'ın Türkçe'ye çevirisini yaptığı, Nadiya N. Ali, Lucy El-Sherif ve Hawa Y. Mire'ye ait 'İslamofobi ve Beyazlığa Yakınlıklar: Kahverengi Müslüman Konusu Dışında Örgütlenmek' adlı makalede, İslamofobinin bazı operasyonel açılımlarını nasıl ortaya çıkardıklarını görme şansınız olacak. Doç. Dr. Aydın Aktay'ın tüketim kültürünün hayatın önemli bir parçası haline geldiği günümüzde, Kızıl Goncalar isimli dizideki söylemler üzerinden hazırladığı makalesi, bu tarz yapımların toplumsal ve kültürel anlamda İslamofobiyi nasıl güçlendirdiğini ele alarak çok kıymetli bir eleştiride bulunacak. Doktorant Şahika Akın'ın makalesi ise Türkiye ve Almanya'da göçmen karşıtlığı ile bilinen iki siyasal partiyi kuvvetli bir şekilde karşılaştırarak kıymetli bir katkı sunacak. Son olarak, ben-deniz ise editörlüğünü yaptığım bu özel sayıda, Afrika'da dekolonizasyon dönemi sonrasında ortaya çıkan kimlik bunalımlarını, post-kolonyalizm diye bir mefhum olmadığı gerçekliği üzerinden izah etmeye gayret edeceğim.

Bu makalelere ek olarak, yine bu özel ve güçlü sayıda, Araştırmacı-Yazar Kamil Ergenç'in 'Kanı Merkeze Alan Politik Kültürün Karakteristiğine Dair' başlıklı yazısı ve Araştırmacı-Yazar Sıbğatullah Kaya'nın 'Kaygan Bir Zemin; Millet ve Milliyetçilik' başlıklı yazısı gündem ile alakalı iki çalışma olarak yer alıyor olacak. Dr. Öğretim Üyesi Mehmet İhsan Özdemir'in, Prof. Dr. Bekir Berat Özipek ile yaptığı 'Mülteci Düşmanlığı İktidar Getirmeyecek' / 'Kanser Tek Bir Hücreyle Başlar' isimli söyleşisinde, dünden bugüne siyasetin, toplumun ve mültecilerin durumunu birçok bağlamda ele alıyor olacaklar.

Günümüzün, dünyanın, ülkemizin bu özel sayıda bahsedilen pek çok hususu güncel olaylarla tecrübe etmeye devam ettiği bir ortama tevafuk eden bu özel sayı, bunca kıymetli çalışmadan ibaret de olmayacak. Ayrıca bu sayıya özel üç kıymetli değerlendirme çalışma-

sı yine bu sayıda okuyucuları karşılayacak. Doktorant Emine Çift, Guido Barbuşani'nin 'Irkların İcadı – Irkçılığa Karşı Bilim' kitabını değerlendirecek. Dr. Öğretim Üyesi İlhan Bilici, Faruk Karaarslan ve Aylin Yonca Gençođlu tarafından kaleme alınan 'Suriyeli Göçmenlerle Birlikte Yaşamak: Kayseri'de Sivil Polis Aktörlerle Suriyeli Göçmenler Üzerine Nitel Bir Analiz' isimli kitabı değerlendirecek. Son değerlendirme çalışması ise Doktorant Esra Sekiz'e ait olacak. Kendisi Hür Sinan Özbek'in 'Teori ve Pratikte Irkçılık' kitabına dair değerlendirmesiyle okuyucuya fikir verecek.

*Tezkire...*